

Hallituksen esitys Eduskunnalle sisältävä tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istuntokaudellaan vuonna 1955.

Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istuntokaudellaan Genevessä vuonna 1955 yhden kansainvälisen sopimuksen ja kaksi suositusta. Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 5 a) kohdan mukaisesti on kysymyksessä oleva sopimus lähetetty kaikille jäsenvaltioille näiden ratifioitavaksi. Samoin ovat suositukset mainitun artiklan 6 a) kohdan mukaisesti lähetetyt kaikkien jäsenvaltioiden tutkittaviksi siinä tarkoituksessa, että niitä ryhdyttäisiin toteuttamaan kunkin maan lainsäädännön puitteissa tai muulla tavoin. Saman artiklan 5 b) ja 6 b) kohtien mukaisesti saatetaan sekä kysymyksessä oleva sopimus että suositukset täten Eduskunnan käsiteltäviksi niiden johdosta mahdollisesti tarpeellisiksi katsottaviin toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

Sopimus koskee alkuasukastyöntekijöiden rankaisemista niissä tapauksissa, jolloin he rikkovat työsopimuksensa. Suosituksista koskee toinen invaliidien työhuoltoa ja toinen muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla. Sekä sopimuksen että suositusten suomenkielelle käännettyt tekstit seuraavat liitteenä tätä esitystä.

Sopimus (N:o 104), joka koskee työsopimuksen rikkomisesta alkuasukastyöntekijöitä kohtavia rangaistusseuraamuksia.

Sopimuksen tarkoituksena on saada asianomaiset maat mahdollisimman pian lopettamaan mainitunlaiset rangaistukset. Kun sopimus koskee sellaisia väestöryhmiä, joita meidän maassamme ei ole, ei sopimuksen sisältöön Suomen taholta ole kiinnitetty sen enempää huomiota. Sopimuksen ratifioiminen ei meillä näin ollen myöskään tule kysymykseen.

Suositus (N:o 99), joka koskee invaliidien työhuoltoa.

Kysymyksessä oleva suositus liittyy Kansainvälisen työkonferenssin suosituksiin vuodelta 1949 ja 1950, joita on selostettu Hallituksen esityksissä Eduskunnalle N:o 19 vuodelta 1951 ja N:o 4 vuodelta 1952. Nyt esiteltävässä suosituksessa kehitetään mainittujen aikaisempien suositusten periaatteita erityisesti pitäen silmällä niiden liittymistä kuntouttustoimintaan. Tällä uudella käsitteellä tarkoitetaan suosituksessa invaliidien saattamista jälleen fyysisesti, henkisesti, sosiaalisesti, ammatillisesti ja taloudellisesti niin hyödyllisiksi kansalaisiksi kuin heille on mahdollista. Suositus koskee työhuoltoa eli sitä osaa kuntouttamisprosessista, jolla pyritään yksityisen invaliidin työnsaannin turvaamiseen ja väestön työvoiman käyttämiseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

Meidän maassamme on vuonna 1946 annettu invaliidihuoltolaki tärkein suosituksessa tarkoitettua toimintaa koskeva järjestelmä. Sotainvaliidien työhuollossa saavutettuun kokemukseen alkuaan perustuvana se on osoittautunut tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi toiminnaksi. Lisäksi sisältyy suosituksessa tarkoitettua työhuoltoa esim. tapaturmavaakuutuslainsäädännön, kansaneläkelain ja myös mm. kuluvana vuonna annettun huoltoapulain piiriin. Niinikään eräillä toisilla aloilla on käynnissä työhuoltoon liittyvää käytännöllistä kehitystä, mistä on syytä mainita keuhko- ja reumainvaliidien kuntouttaminen.

Suosituksen sovellutusala ulottuu huomattavasti laajemmalle kuin yllä mainitut maassamme voimassa olevat lait ja muut järjestelmät. Etenkin tämä näkyy siinä, että suositus koskee myös ohimenevien ja kroonisten sairastilojen, samoin kuin henkisen vaja-

vuoden aiheuttamaa työkyvyttömyyttä, mitkä nykyään pääasiallisesti maassamme jäävät työhuollon ulkopuolelle. Kehitystä tässä mielessä on kuitenkin tapahtunut ja tuoreena esimerkkinä voidaan mainita 2. 12. 1955 annettu ns. sairausinvalidien invalidi-huoltoa koskeva valtioneuvoston päätös.

Invalidien ammatinvalinnan ohjauksessa maassamme noudatettavat periaatteet ja menettelytavat sekä kehityssuunnitelmat ovat suosituksen kanssa yhtä pitävät. Keskeinen asema siinä on Työterveyslaitoksella, jonka lisäksi eräät toiset yhteisöt, kuten Invalidisäätiö, ovat harjoittaneet tai suunnitelleet vastaavaa toimintaa.

Myös invalidien ammattikoulutus, joka on tehokkaimmin järjestetty osa työhuoltoa, on maassamme yleensä kehittynyt suosituksen mukaisesti. Periaatteellisesti on oltu suosituksen kannalla siinä, että invalidien koulutus olisi järjestettävä yhdenmukaisesti terveiden henkilöiden koulutuksen kanssa. Yleisten ammattikoulutusmahdollisuuksien riittä-mättömyys, pitkät etäisyydet ja invalidien vamman vaikeus ovat kuitenkin johtaneet asunolaitoksina toimivien invalidien erikoisoppilaitoksien perustamiseen. Niitä on maassamme nykyään kaksitoista, ja niiden yhteinen oppilaspaikkaluku on noin 1 100. Kaksi niistä, kuurojen ammattikoulut, omistaa valtio, neljä Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto, kaksi Sotainvalidiiden Veljesliitto, kaksi Invalidisäätiö sekä yhden Sokeain Ystävät ja yhden Kultatähkän Kiipulasäätiö. Eräiden uusien ammattikoulujen perustaminen on vireillä, mm. Tuberkuloosiliiton piirissä. Invalidien oppilaitoksien ohjelma on tähän asti pääasiallisesti ollut varsinaista ammattikoulutusta, mutta suunnitteilla on ollut myös erikoistumis- ja jatkokoulutusta sekä työhönvalmennusta.

Invalidien työhönsijoitus maassamme on järjestetty toistaiseksi erillisenä yleisestä työnvälityksestä. Sosiaaliministeriön toimeksiannosta ylläpitävät Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto, Sotainvalidiiden Veljesliitto, Tuberkuloosiliitto ja Reumaliitto 11 paikkakunnalla työhönsijoitustoimistoja, minkä lisäksi Sokeain Keskusliitto ylläpitää vastaavasti näkövikaisten työhönsijoitustoimistoa. Tämän verkoston laajentaminen ja kehittäminen on ollut jatkuvasti vireillä.

Työhuollon hallinto maassamme jakaantuu useille eri viranomaisille, joista keskeisin

asema on sosiaaliministeriöllä. Edellä mainittu ja useat toisetkin vapaaehtoisella pohjalla toimivat yhteistöt ovat osallistuneet tärkeällä tavalla työhuollon kehittämiseen ja jatkuvaan toimeenpanoon, mikä on maassamme työhuoltoa erityisen ominainen piirre. Valtio on tukenut niiden toimintaa huomattavin avustuksin. Eri viranomaisten ja yhteisöjen yhdyssiteenä on lähinnä sosiaaliministeriön apuna toimiva invalidihuoltoasiain neuvottelukunta.

Käytännöllinen kenttätö kuuluu ensisijaisesti kuntien sosiaalilautakunnille sekä invalidihuoltojärjestöille ja -laitoksille. Työhuollon saamisen taloudelliset edellytykset ovat varattomien ja vähävaraisten henkilöiden osalta pääosiltaan turvatut.

Yhteistyötä lääkintä- ja työhuollon välillä on meillä myös pyritty edistämään. Invalidihuoltolaissa on omaksuttu lääkintähuollon ensisijaisuuden periaate, minkä toteuttamista tosin vaikeuttaa erityisesti ortopedisten hoitomahdollisuuksien kohdalla tuntuva sairaalapaikkapula. Toinen esimerkki näiden kahden huoltomuodon kosketuksesta on parhaillaan kehittymisvaiheessa oleva keuhkoinvalidien kuntouttaminen.

Invalidien työmahdollisuuksien turvaamiseksi suositus mainitsee mm. määräosuusjärjestelmän, jonka mukaisesti työnantajan on otettava palvelukseensa invalideja määräosuus koko työntekijäluvustaan, ja eräiden erikoisammattien varaamisen heille. Näitä kysymyksiä on maassamme tutkittu useissa yhteyksissä, mutta aina on päädytty siihen lopputulokseen, että niiden avulla ei maamme olosuhteissa voitaisi invalidien työllisyyttä olennaisesti edistää.

Ns. suojaattua työskentelyä ja muita erityisesti vaikeavammaisia invalideja koskevia toimenpiteitä on pyritty kehittämään mahdollisuuksien mukaan suosituksen viitoittamalla tavalla. Sotainvalidiiden Veljesliitto ylläpitää siinä mielessä aivovammaisia varten Suitian työkotia. Sokeain Keskusliitto on samassa tarkoituksessa perustanut työhuoneita ja hieromalaitoksia ja sen toimesta on hiltain toimitettu näkövikaisten työllisyyden edistämistä koskeva tutkimus. Edelleen on vireillä työyhdyskuntien ja työkotien perustaminen vaikeavammaisia invalideja varten.

Invalidilasten ja -nuorten kuntouttamista koskevat kysymykset ovat viime vuosina niinkään olleet erityisen huomion kohteena.

Vireillä olevista laajemmista uudistussuunnitelmista on syytä mainita, että invalidien ammattikoulutuksen kehittäminen ja huonokuuloisten kuntouttaminen ovat parhaillaan komiteain tutkittavina sekä että sosiaaliministeriön toimesta on valmisteilla yleissuunnitelma invalidihuoltoa varten.

Hallituksen käsityksen mukaan esillä olevan suosituksen periaatteet ovat asiallisia ja soveltuvat yleensä myös meidän maassamme ohjeeksi toimintaa edelleen kehitettäessä. Yleensä niitä on jo tähän mennessäkin noudatettu, ja käynnissä oleva kehitys on kulkeutunut niiden suuntaan. Hallitus katsookin, että suositus ei tässä vaiheessa anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1956.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Suositus (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla.

Kuten suosituksen nimestäkin ilmenee, on sitä tarkoitus soveltaa ns. takapajuisilla alueilla, joihin Suomea ei lueta kuuluvaksi. Näin ollen eivät suosituksen sisältämät määräykset ja ohjeet koske varsinaisesti meidän maattamme eikä meillä näin ollen ole myöskään aihetta ajatella mihinkään toimenpiteisiin ryhtymistä niiden johdosta.

V. t. sosiaaliministeri *T. Leivo-Larsson.*

Sopimus (N:o 104), joka koskee niiden rangaistusseuraamusten kumoamista, joita on käytetty alkuasukastyöntekijöiden rikkoessa työsopimuksen.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

kokoontuneena Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kutsamana Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 1955 kolmannellekymmenennellekahdeksannelle istuntokaudelleen ja

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat rangaistusseuraamuksia alkuasukastyöntekijöiden rikkoessa työsopimuksen, mikä kysymys on kuudentena kohtana istuntokauden päiväjärjestyksessä, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen sopimuksen muotoon, ja

katsoen, että on koittanut aika kumota tällaiset rangaistusseuraamukset, joiden säilyttäminen lainsäädännössä on ristiriidassa nykyisen käsityksen kanssa työnantajain ja työntekijäin välisistä työsopimussuhteista samoin kuin ihmisarvon ja -oikeuksien vastaista,

hyväksyy tänä 21 päivänä kesäkuuta 1955 seuraavan sopimuksen, jonka nimenä on „Rangaistusseuraamusten kumoamista koskeva sopimus (alkuasukastyöntekijät), 1955”.

1 artikla.

Kaikissa maissa, joissa on käytännössä rangaistusseuraamuksia sellaisista työsopimusten rikkomisesta, joita „Rangaistusseuraamuksia (alkuasukastyöntekijät) koskevan sopimuksen, 1939” 1 artiklan 2 momentissa

tarkoitetaan, ja joissa näitä seuraamuksia sovelletaan mainitun sopimuksen 1 artiklan 1 momentin tarkoittamiin työntekijöihin nähden, on asianomaisen viranomaisen ryhdyttävä toimenpiteisiin kaikkien tällaisten seuraamusten kumoamiseksi.

2 artikla.

Kaikkien tällaisten seuraamusten kumoaminen on toteutettava asianmukaisella toimenpiteellä, johon voidaan heti ryhtyä.

3 artikla.

Mikäli ei pidetä mahdollisena heti ryhtyä asianmukaiseen toimenpiteeseen, on ryhdyttävä järjestelyihin tällaisten rangaistusseuraamusten asteettaiseksi kumoamiseksi kaikissa tapauksissa.

4 artikla.

Tämän sopimuksen 3 artiklan mukaisilla toimenpiteillä on kaikissa tapauksissa päästävä siihen, että kaikki rangaistusseuraamukset kumotaan mahdollisimman pian ja viimeistään vuoden kuluessa tämän sopimuksen ratifiointista.

5 artikla.

Alkuasukastyöntekijöiden ja muiden työntekijöiden erilaisen kohtelun lopettamista silmälläpitäen, on alkuasukastyöntekijöiden osalta kumottava rangaistusseuraamukset muista työsopimuksen rikkomisista, kuin mistä on kysymys tämän sopimuksen 1 artiklassa, mikäli tällaisia seuraamuksia ei sovelleta muihinkin työntekijöihin.

6 artikla.

Tämän sopimuksen viralliset ratifiointit on ilmoitettava Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, joka rekisteröi ne.

7 artikla.

1. Tämä sopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointin pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Se tulee voimaan kaksitoista kuukautta sen jälkeen, kun pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit.

3. Sen jälkeen tämä sopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kaksitoista kuukautta sen jälkeen, kun sen ratifiointi on rekisteröity.

8 artikla.

1. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, voi sanoa sen irti kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus tuli alkuaan voimaan, lähettään kirjelmän Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, joka rekisteröi sen. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Kukin jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen ja joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenvuotiskauden jälkeen käytä tämän artiklan mukaista irtisanomisoikeutta, on sidottu uudeksi kymmenvuotiskauksi ja voi sen jälkeen jokaisen kymmenvuotiskauden kuluessa sanoa tämän sopimuksen irti tämän artiklan määräämin ehdoin.

9 artikla.

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on ilmoitettava kaikille Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifiointin rekisteröimisestä pääjohtajan on kiinnitettävä järjestön jäsenvaltioiden huomio tämän sopimuksen voimaantulopäivään.

10 artikla.

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on Yhdistyneiden Kansakuntien perussäännön 102 artiklan mukaisesti ilmoitettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot kaikista ratifioinneista ja irtisanomisista, jotka hän on rekisteröinyt edellisten artikloiden mukaisesti.

11 artikla.

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, esitettävä yleiselle konferenssille selostus tämän sopimuksen soveltamisesta ja tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin päiväjärjestykseen kysymys sen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

12 artikla.

1. Siinä tapauksessa, että konferenssi hyväksyy uuden sopimuksen, jolla kokonaan tai osittain muutetaan tämä sopimus, ja mikäli uusi sopimus ei toisin määrää;

a) jäsenvaltion suorittama uuden, muutoksia sisältävän sopimuksen ratifiointi aiheuttaa *ipso jure* tämän sopimuksen välittömän irtisanomisen huolimatta edellä mainitun 8 artiklan määräyksistä sillä edellytyksellä, että uusi, muutoksia sisältävä sopimus on tullut voimaan;

b) siitä päivästä lähtien, jona uusi, muutoksia sisältävä sopimus tuli voimaan, eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä sopimusta.

2. Kuitenkin jää tämä sopimus voimaan nykyisessä muodossa ja nykyisen sisältöisenä niihin jäsenvaltioihin nähden, jotka ovat sen ratifioineet eivätkä ratifioi muutoksia sisältävää sopimusta.

13 artikla.

Tämän sopimuksen ranskan- ja englanninkielisiä tekstejä on kumpaakin pidettävä alkuperäisinä.

Suositus (N:o 99), joka koskee invalidien työhuolta.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 1955 kolmannenkymmenennenkahdeksannen istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräät invalidien työhuoltaa koskevat ehdotukset, mikä kysymys on neljäntenä kohtana istuntokauden päiväjärjestyksessä, sekä

päätettyään, että nämä esitykset laaditaan suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1955 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on „Invalidiiden työhuolto-suositus, 1955”.

Koska invaliideja koskevat pulmakysymykset ovat monilukuiset ja monenlaatuiset,

koska näiden henkilöiden kuntouttaminen on tärkeätä heidän saattamiseksi jälleen fyysisesti, henkisesti, sosiaalisesti, ammatillisesti ja taloudellisesti niin hyödylliseksi kansalaisiksi kuin heille on mahdollista, sekä

koska yksityisen invalidin työnsaannin turvaamiseksi ja väestön työvoiman käyttämiseksi mahdollisimman tehokkaalla tavalla on tarpeellista kehittää ja parantaa invalidien työkykyä kokoamalla lääketieteelliset, psykologiset, sosiaaliset ja kasvatukselliset sekä ammatinvalinnan ohjaus-, ammattikoulutus- ja työhönsijoitustoimenpiteet, niihin luettuna tuloksien seuraaminen, jatkuvaksi ja yhtenäiseksi prosessiksi,

konferenssi suosittelee seuraavaa:

I. Määritelmät.

1. Tällä suosituksessa tarkoitetaan

a) „työhuollolla” sitä osaa jatkuvasta ja yhtenäisestä kuntouttamisprosessista, joka sisältää sellaiset työmahdollisuuksiin vaikuttavat toimenpiteet, kuten ammatinvalinnan ohjauksen, ammattikoulutuksen ja valikoivan työhönsijoituksen, joiden tarkoituksena on tehdä invalidille mahdolliseksi sopivan työn saaminen ja säilyttäminen; sekä

b) „invalidilla” henkilöä, jonka mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja säilyttämiseen ovat oleellisesti alentuneet ruumiillisen tai henkisen vajavuuden seurauksena.

II. Työhuollon sovellutusala.

2. Työhuollon saaminen olisi tehtävä mahdolliseksi kaikille invalideille riippumatta heidän vammansa syystä ja laadusta sekä heidän iästään, mikäli heidät voidaan valmentaa ja mikäli heillä on kohtuulliset mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja säilyttämiseen.

III. Invalidiiden ammatinvalinnan ohjauksen, ammattikoulutuksen ja työhönsijoituksen periaatteet ja menettelytavat.

3. Kaikkiin tarpeellisiin ja mahdollisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä erikoistuneen ammatinvalinnan ohjauksen luomiseksi tai kehittämiseksi apua ammattiensa valitsemisessa tai vaihtamisessa tarvitsevia invaliideja varten.

4. Ammatinvalinnan ohjausprosessin olisi käsitettävä, mikäli tämä on mahdollista kunakin maan olosuhteissa ja asianmukaista kussakin yksityistapauksessa

a) neuvottelu ammatinvalinnan ohjaajan kanssa;

b) aikaisempaan työkokemukseen tutustuminen;

c) koulunkäyntiä tai ammattioppia koskeviin koulu- tai muihin todistuksiin tutustuminen;

d) ammatinvalinnan ohjausmielessä suoritettu lääkärintarkastus;

e) kykyjä ja soveltuvuutta selvittäviä asianmukaisia kokeita ja, mikäli niin halutaan, muita psykologisia kokeita;

f) henkilökohtaisten ja perheolosuhteiden selvittäminen;

g) soveltuvuuden ja kehitystason selvittäminen sopivan kokeilutyöskentelyn ja sopivien käytännöllisten kokeiden tai muiden samantapaisten keinojen avulla;

h) joko suullisesti tai muulla tavoin suoritettu ammatitietouden tutkiminen kaikissa tapauksissa, joissa se näyttää tarpeelliselta;

i) ruumiillisen suorituskyvyn erittelemisen ammatin vaatimukset huomioon ottaen ja sen parantamismahdollisuuksien selvittäminen;

j) kysymyksessä olevan henkilön edellytysten, ruumiillisten kykyjen, soveltuvuuden, omien toivomusten ja kokemuksen mukaisia työ- ja koulutusmahdollisuuksia sekä työmarkkinoilla vallitsevaa työvoiman tarvetta koskevien tietojen antaminen;

5. Terveiden henkilöiden ammattikoulutuksessa yleisesti sovellettuja koulutuksen periaatteita, toimenpiteitä ja menettelytapoja olisi, mikäli lääkinnälliset ja kasvatukselliset seikat sen sallivat, sovellettava myös invaliideihin.

6. (1) Invalidiiden koulutuksen olisi, mikäli mahdollista, tehtävä kysymyksessä oleville henkilöille mahdolliseksi harjoittaa ta-

loudellista toimintaa, jossa he voivat käyttää ammattipätevyyttään tai taipumuksiaan työlisyystilanteen sallimissa rajoissa.

(2) Tässä tarkoituksessa

a) koulutus olisi järjestettävä nivellettynä valikoivaan työhönsijoitukseen, lääketieteellistä asiantuntija-apua käyttäen ja ammatteihin, joissa invaliditeetti vaikuttaa vähiten työn suoritukseen ja työn suoritus invaliditeettiin;

b) sitä olisi, mikäli mahdollista ja asianmukaista, annettava invalidien aikaisemmassa tai siihen liittyvässä ammatissa; sekä

c) sitä olisi jatkettava niin pitkän ajan, että invalidi on saavuttanut riittävän ammattitaidon kyetäkseen työskentelemään normaalisti tasaveroisena terveiden työntekijöiden kanssa, mikäli hän muutoin kykenee tähän.

7. Mikäli mahdollista, invalidien olisi saatava koulutusta samoissa olosuhteissa ja yhdessä terveiden henkilöiden kanssa.

8. (1) Erityisiä laitoksia olisi perustettava tai kehitettävä sellaisten invalidien koulutusta varten, joita, erityisesti heidän invaliditeettinsä laadun tai vaikeusasteen johdosta, ei voida kouluttaa yhdessä terveiden henkilöiden kanssa.

(2) Mikäli mahdollista ja asianmukaista, näiden laitosten toimintapiiriin tulisi kuulua mm:

a) sisäoppilaitoksina toimivia tai muunlaisia kouluja ja koulutuskeskuksia;

b) lyhyt- ja pitkäaikaisia erikoiskursseja tiettyihin ammatteihin kouluttamista varten;

c) invalidien jatkokoulutuskursseja.

9. Toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä työnantajien rohkaisemiseksi antamaan koulutusta invalidille; näiden toimenpiteiden olisi käsitettävä, sikäli kuin katsotaan asianmukaiseksi, taloudellista, teknillistä, lääketieteellistä tai ammatillista tukea.

10. (1) Toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä erikoisjärjestelyiden kehittämiseksi invalidien työhönsijoitusta varten.

(2) Näillä järjestelyillä olisi turvattava invalidien tehokas työhönsijoitus

a) rekisteröimällä työnhakijat;

b) toteamalla heidän ammattipätevyytensä, kokemuksensa ja omat toivomuksensa;

c) haastatteleamalla heitä työhön sijoitusta silmällä pitäen;

d) arvioimalla tarvittaessa heidän ruumiillinen ja ammatillinen suorituskykynsä;

e) rohkaisemalla työnantajia ilmoittamaan avoimena olevat työpaikat asianomaiselle viranomaiselle;

f) tarvittaessa pitämällä yhteyttä työnantajiin invalidien työhön pystyvyyden osoittamiseksi ja heidän työnsaantinsa turvaamiseksi;

g) avustamalla invalideja mahdollisesti tarpeellisen ammatinvalinnan ohjaukseen, ammattikoulutuksen sekä lääkintä- ja sosiaalihuollon saamiseksi.

11. Olisi ryhdyttävä tarkkailutoimenpiteisiin, jotta

a) voitaisiin todeta, onko työhönsijoitus tai koulutus tai uudelleen koulutus osoittautunut tyydyttäväksi, sekä arvioida työhön ohjaamisen hallinnon ja menettelytapojen tarkoituksenmukaisuus;

b) voitaisiin poistaa mahdollisimman tarkein ne esteet, jotka ehkä estävät invalideja sopeutumasta työhönsä tyydyttävästi.

IV. Hallintojärjestelmä.

12. Asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten olisi järjestettävä työhuoltotoimenpiteet jatkuvasti ja yhdenmukaisesti suunnitelluksi toimintaohjelmaksi sekä niitä kehitettävä sellaisena, ja tällöin olisi, mikäli mahdollista, käytettävä jo olemassa olevia ammatinvalinnan ohjaus-, ammattikoulutus- ja työhönsijoituselimiä.

13. Asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten olisi varmistettava, että invalidien työhuoltoa ja siihen kuuluvaa tuloksien tarkkailua hoitamaan on saatavissa riittävä määrä sopivan pätevyyden omaavaa henkilökuntaa.

14. Työhuoltotoimenpiteiden olisi pysyttävä vähintään samalla kehitystasolla yleisen ammatinvalinnan ohjauksen, ammattikoulutuksen ja työhönsijoituksen kanssa.

15. Työhuolto olisi järjestettävä ja sitä kehitettävä niin, että se antaa invalidille mahdollisuuden valmentautua kaikilla ammattialoilla sellaiseen sopivaan työhön, jota he voivat harjoittaa itsenäisesti, sekä myös saada ja säilyttää tällainen työ.

16. Työhuollon yleisen järjestämisen ja kehittämisen hallinnollinen vastuu olisi uskottava

a) yhdelle viranomaiselle, tai

b) yhteisesti useille viranomaisille, jotka ovat vastuussa työhuolto-ohjelman eri toimintamuodoista, jolloin yhdelle näistä viranomaisista on uskottava ensisijainen vastuu ohjelman yhdenmukaisesta suunnittelusta.

17. (1) Asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten olisi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin ja toivottaviin toimenpiteisiin yhteistyön ja yhdenmukaisesti suunnitellun toiminnan aikaansaamiseksi työhuoltoon osallistuvien julkisten ja yksityisten elinten kesken.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua, olosuhteista riippuen

a) julkisten ja yksityisten elinten vastuun ja velvollisuuksien määrittely;

b) taloudellinen tuki työhuoltoon tehokkaasti osallistuville yksityisille elimille; sekä

c) yksityisten elinten teknillinen opastaminen.

18. 1) Työhuolto olisi luotava ja sitä olisi kehitettävä käyttämällä apuna edustavia neuvoa-antavia toimikuntia, joita olisi perustettava valtakunnallisella sekä, sikäli kuin katsotaan asianmukaiseksi, alueellisella ja paikallisella tasolla.

(2) Näissä toimikunnissa olisi, olosuhteista riippuen, oltava jäseniä, jotka on valittu

a) työhuoltoon välittömästi osallistuvista viranomaisista ja elimistä;

b) työnantajien ja työntekijöiden järjestöistä;

c) henkilöistä, jotka ovat invalidien työhuoltoa koskevan asiantuntemuksensa tai harrastuksensa johdosta erityisen ansioituneet jäseniksi; sekä

d) invalidien omista järjestöistä.

(3) Näiden toimikuntien olisi vastattava ohjauksesta, joka koskee

a) valtakunnallisella tasolla, työhuollon hallinnon ja toimintaohjelmien kehittämistä;

b) alueellisella ja paikallisella tasolla, valtakunnallisten toimenpiteiden soveltamista, niiden makauttamista alueellisiin ja paikallisiin olosuhteisiin sekä alueellisen ja paikallisen toiminnan yhdenmukaista suunnittelua.

19. (1) Erityisesti asianomaisen viranomaisen toimesta olisi vaalittava ja edistettävä tutkimustoimintaa invalidien työhuollon kehittämiseksi ja sen tuloksien arvioimiseksi.

(2) Tällaisen tutkimustoiminnan olisi kä-

sitettävä myös invalidien työhön sijoitusta koskevat jatkuvat tai erikoistutkimukset.

(3) Tutkimustoiminnan olisi käsitettävä myös työhuollossa käytettävien työtapojen ja menetelmien tieteellinen tutkimus.

V. Menetelmät, joilla pyritään tekemään työhuollon käyttö invalideille mahdolliseksi.

20. Toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä siinä mielessä, että invalideille tulisi mahdolliseksi käyttää täysin hyväkseen kaikkea saatavissa olevaa työhuoltoa ja että varmistettaisiin se, että jokin viranomainen saa tehtäväkseen auttaa henkilökohtaisesti jokaista invalidia kaiken tarpeellisen työhuollon saamiseksi.

21. Näiden toimenpiteiden olisi käsitettävä

a) työhuollon saamista ja sen invalideille tarjoamia mahdollisuuksia käsittelevä tiedotus- ja valistustoiminta;

b) sopivan ja riittävän taloudellisen tuen antaminen invalideille.

22. (1) Tällaista taloudellista tukea olisi annettava työhuollon kaikissa vaiheissa, ja se olisi suunniteltava helpottamaan sopivaan työhön, itsenäinen työteko mukaan luettuna, valmentautumista ja siinä tehokkaasti pysymistä.

(2) Sen tulisi käsittää työhön valmentautumisen kaikissa vaiheissa maksuttoman työhuollon, toimeentuloavustuksen, tarpeellisten matkakustannuksien, lainojen ja avustuksien tai tarpeellisten työvälineiden ja varusteiden sekä proteesien ja muiden tarpeellisten laitteiden myöntäminen.

23. Invalideilla tulisi olla mahdollisuus käyttää hyväkseen kaikkea työhuoltoa menettämättä täten sellaisia sosiaaliturvan etuja, jotka eivät liity työhuoltoon.

24. Invalideille, jotka elävät alueilla, joilla on rajoitetusti mahdollisuuksia saada työtä tai valmentautua työhön, olisi annettava mahdollisuus ammatin oppimiseen, oppijan täysihoito mukaan luettuna, ja mahdollisuus siirtyä, mikäli he haluavat, alueille, joilla työn saanti on helpompaa.

25. Invalideja (invalidieläkettä saavat mukaan luettuina) ei olisi asetettava heidän invaliditeettinsä vuoksi huonompaan asemaan palkkaan ja muihin työehtoihin nähden, mikäli heidän työnsä on samanarvoista kuin terveiden työntekijöiden.

VI. Lääkintähuollosta ja työhuollosta vastuussa olevien elinten yhteistyö.

26. (1) Invaliidien lääkintähuollosta ja työhuollosta vastuussa olevien elinten välille olisi luotava mahdollisimman kiinteä yhteistyö, ja niiden toiminta olisi suunniteltava mahdollisimman yhdenmukaiseksi.

(2) Tämän yhteistyön ja yhdenmukaisesti suunnitellun toiminnan tarkoituksena tulisi olla

a) varmistaa, että lääkintähuollolla ja tarvittaessa asianmukaisten apuneuvojen hankinnalla pyritään helpottamaan ja edistämään kysymyksessä olevan invalidin myöhempiä työmahdollisuuksia;

b) edistää työhuoltoa tarvitsevien ja siihen sopivien invalidien tietoon saamista;

c) tehdä mahdolliseksi työhuollon aloittaminen niin aikaisessa ja muutoin sopivassa vaiheessa kuin mahdollista;

d) antaa tarvittaessa lääketieteellistä asiantuntija-apua työhuollon kaikissa vaiheissa;

e) arvioida invalidien työkykyisyys.

27. Mikäli mahdollista työhuolto olisi aloitettava, lääketieteelliset näkökohdat huomioon ottaen, jo lääkintähuollon kestäessä.

VII. Menetelmät, joilla pyritään laajentamaan invalidien työmahdollisuuksia.

28. Näiden toimenpiteiden tulisi perustua seuraaviin periaatteisiin:

a) invalideille olisi annettava samanlainen mahdollisuus kuin terveille henkilöille päästä työhön, jota he ammattitaitonsa puolesta pystyvät suorittamaan;

b) invalideilla tulisi olla täysi vapaus hyväksyä sopiva työpaikka itse valitsemansa työnantajan palveluksessa;

c) olisi korotettava invalidien ammattitaitoa- ja työkykyä eikä heidän invaliditeettiaan.

30. Näiden toimenpiteiden olisi käsitettävä

a) invalidien työhön pystyvyyden selvittämistä ja osoittamista tarkoittava tutkimustoiminta;

b) tosiseikkoihin pohjautuva laajaperäinen ja jatkuva valistustoiminta, jossa erityisesti kiinnitetään huomiota

i) invalidien työnsuoritukseen ja työtehoon, tapaturma- ja työstäpoissaololukuihin sekä työssä pysymiseen tekemällä vertailuja samaa työtä tekevien terveiden henkilöiden kanssa;

ii) työn erikoisvaatimusten pohjalla laadittuihin työvoiman valintamenetelmiin;

iii) työolosuhteiden parantamismenetelmiin, koneiden ja työvälineiden järjestely- ja muuntaminen mukaanluettuina, invalidien työhön sijoittamisen helpottamiseksi;

e) keinoja, joilla voidaan välttää yksityisten työnantajien vastuuvollisuuden lisääntyminen, työtapaturma- ja ammattitautivaikutuksen maksuihin nähdä;

d) toimenpiteitä, joilla rohkaistaan työnantajia siirtämään yrityksessään sopivaan työhön työntekijät, joiden työkyky on muuttunut ruumiillisen kunnan alenemisen johdosta.

31. Mikäli on asianmukaista maan olosuhteet huomioonottaen ja maassa noudatettujen periaatteiden mukaista, olisi invalidien työhönsijoitusta edistettävä siten, että

a) työnantajat ottavat palvelukseensa määräsuuden invalideja sellaisiin järjestelyihin ryhtyen, että vältetään terveiden työntekijöiden erottamiselta;

b) varataan tietyt, erikseen ilmoitetut ammatit invalideille;

c) vaikeavammaisille invalideille annetaan tilaisuus tai etuoikeus saada työtä tietyissä, heille sopiviksi harkituissa ammateissa;

d) perustetaan invalidien johtamia tai heidän nimissään toimivia osuuskuntia tai muita samantapaisia yrityksiä ja helpotetaan niiden toimintaa.

VIII. Suojattu työskentely.

32. (1) Asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten olisi, mikäli harkitaan asianmukaiseksi, yhteistyössä alan yksityisten järjestöjen kanssa ryhdyttävä toimenpiteisiin siinä mielessä, että järjestetään ja kehitetään koulutus ja mahdollisuus työhön suojatuissa olosuhteissa niille invalideille, joita ei voida saada kykeneviksi tavalliseen, kilpailunalaiseen työhön.

(2) Näiden järjestelyiden olisi käsitettävä suojattujen työpajojen järjestäminen ja erikoistoimenpiteitä niitä invalideja varten,

jotka ruumiillisista, sielullisista tai maantieteellisistä syistä eivät voi suoriutua säännöllisistä työmatkoista.

33. Suojattujen työpajojen olisi tehokkaan lääketieteellisen ja ammatillisen valvonnan alaisena annettava mahdollisuus, ei vain hyödylliseen ja tuottavaan työhön, vaan myös työhön totuttautumiseen ja ammattitaidon kehittämiseen sekä, mikäli mahdollista, avoimille työmarkkinoille siirtymiseen.

34. Kotiin sidottuihin invalideihin näiden olisi ryhdyttävä erikoistoimenpiteisiin, jotka olisi suunniteltava ja joita olisi sovellettava niin, että ne antavat invalideille mahdollisuuden tehdä kotonaan hyödyllistä ja tuottavaan työtä tehokkaan lääketieteellisen ja ammatillisen valvonnan alaisena.

35. Mikäli lailla yleensä säännöstellään työntekijöiden palkat ja työehdot, olisi säännöstelyä samassa laajuudessa sovellettava myös suojatuissa olosuhteissa työskenteleviin invalideihin.

IX. Invaliidilapsia ja -nuoria koskevia erikoistoimenpiteitä.

36. Kouluikäisten invaliidilasten ja -nuorten työhuolto olisi järjestettävä ja kehitettävä luomalla läheinen yhteistyö kouluviranomaisten ja työhuollosta vastuussa olevan viranomaisen tai viranomaisten välille.

37. Kouluohjelmissa olisi otettava huomioon invaliidilasten ja -nuorten erikoisongelmat sekä heidän tarvitsemansa samaveroiset mahdollisuudet kuin terveillä lapsilla ja nuorilla on, saada sellaista yleis- ja ammattikoulutusta, joka on parhaiten sopivaa heidän ikänsä, kykyjensä, taipumuksiansa ja harrastuksiansa kannalta.

38. Invaliidilasten ja -nuorten työhuollon perustarkoituksen olisi oltava heidän invaliditeettiansa aiheuttamien ammatillisten ja sielullisten vaikeuksien helpottaminen niin suuressa määrin kuin mahdollista sekä täysien mahdollisuuksien tarjoaminen heille parhaiten sopiviin ammatteihin valmentautumista ja työhön pääsyä varten. Näiden mahdollisuuksien käyttöön tulisi liittyä yhteistyö lääkintä- ja sosiaalihuollon ja koululaitoksen sekä toisaalta invaliidilasten ja -nuorten vanhempien tai holhoojien kesken.

39. (1) Invaliidilasten ja -nuorten koulunkäyntiä, ammatinvalinnan ohjausta, amat-

tikoulutusta ja työhönsijoitusta olisi kehitettävä vastaavien, terveille lapsille ja nuorille tarkoitettujen toimintamuotojen puitteissa, ja tätä toimintaa olisi hoidettava, mikäli mahdollista ja toivottavaa, samoissa olosuhteissa ja yhdessä terveiden lasten ja nuorten kanssa.

(2) Erityisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä niitä invaliidilapsia ja -nuoria varten, joden invaliditeetti estää heidän osallistumisen tähän toimintaan samoissa olosuhteissa ja yhdessä terveiden lasten ja nuorten kanssa.

(3) Näiden toimenpiteiden olisi nimenomaan käsitettävä opettajien erikoiskoulutus.

40. Toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä sen varmistamiseksi, että lapset ja nuoret henkilöt, joilla lääkärintarkastuksessa todetaan olevan invaliditeetteja tai muita sellaisia rajoituksia taikka joiden havaitaan muutoin olevan yleisesti kykenemättömiä työhön

a) saavat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianmukaista lääkintähuoltoa, vammansa tai rajoituksensa poistamiseksi tai lieventämiseksi;

b) opastetaan käymään koulua tai ohjataan pyrkimään sopiviin ammatteihin, jotka näyttävät sopivan heille ja olevan heidän kykyjensä rajoissa, ja hankitaan mahdollisuus saada koulutusta näihin ammatteihin;

c) voivat tarvittaessa saada taloudellista tukea lääkintähuollon, koulunkäynnin tai ammattikoulutuksen aikana.

X. Työhuollon periaatteiden soveltaminen.

41. (1) Työhuoltotoimenpiteet olisi mukautettava kunkin maan erityisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin, ja niitä olisi kehitettävä asteittain edeten mainittujen tarpeiden ja olosuhteiden vaatimalla tavalla sopusoinnussa tässä suosituksessa vahvistettujen periaatteiden kanssa.

(2) Tämän asteittaisen kehityksen päätaavoitteena olisi oltava

a) osoittaa invaliidien työhönpystyväisyys ja kehittää sitä;

b) edistää mahdollisimman suuressa määrin heidän mahdollisuuksiaan saada sopivaa työtä;

c) poistaa koulutuksen ja työhönsijoituksen huomioon ottaen invalideihin kohdistuvat vammasta johtuvat rajoittavat esteet.

39. Työhuollon asteittaista kehitystä olisi edistettävä, mikäli halutaan, Kansainvälisen työtoimiston myötävaikutuksella

a) teknillisen asiantuntija-avun muodossa mikäli mahdollista;

b) laajan kansainvälisen eri maissa saatuja kokemuksia koskevan vuorovaikutuksen muodossa; sekä

c) muun kansainvälisen yhteistyön muodossa, jolloin pyrkimyksenä on eri maiden tarpeisiin ja olosuhteisiin mukautetun työhuollon järjestäminen ja kehittäminen ja johon sisältyy myös tarvittavan henkilökunnan koulutus.

Suositus (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston kokoonkutsumana Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 1955 kolmannen kymmenennen kahdeksannen istunton kautensa,

päätettyään hyväksyä erinäisiä ehdotuksia, jotka koskevat muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla, mikä kysymys on viidentenä kohtana istuntopäivän päiväjärjestyksessä, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1955 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on „Suositus muuttavien työntekijöiden suojelusta (takapajuiset maat), 1955”:

I. Määritelmät ja soveltamisala.

1. Tätä suositusta sovelletaan

a) maihin ja alueisiin, joissa siirtyminen omavaraistaloudesta kehittyneempiin talousmuotoihin, jotka perustuvat ansiotyöhön ja aiheuttavat erillisten ja hajanaisesti sijaitsevien teollisuus- ja maatalousyhdyskuntien muodostumisen, tuo mukanaan huomattavia työntekijöiden ja joskus heidän perheidensä muuttoliikkeitä;

b) maihin ja alueisiin, joiden kautta nämä työntekijöiden muuttoliikkeet tapahtuvat sekä meno- että tarvittaessa paluumatkalla, silloin kun näiden maiden ja alueiden toimenpiteet kokonaisuudessaan antavat asianomaisille henkilöille heidän matkansa aikana pienemmän suojan kuin mikä tässä suosituksessa esitetään;

c) maihin ja alueisiin, joihin nämä työntekijöiden muuttoliikkeet suuntautuvat, silloin kun näiden maiden ja alueiden toimenpiteet kokonaisuudessaan antavat asianomaisille henkilöille heidän matkansa tai työssäolonsa aikana pienemmän suojan kuin mikä tässä suosituksessa esitetään.

2. Tässä suosituksessa tarkoitetaan „muuttavalla työntekijällä” jokaista tällaiseen muuttoliikkeeseen osallistuvaa työntekijää, tapahtuapa muutto yllä 1) a) kohdassa määriteltujen maiden ja alueiden sisäpuolella tai näistä maista ja näiltä alueilta yllä 1 b) ja 1 c) kohdissa määriteltäviin maihin ja alueille tai niiden kautta. Tätä käsitettä sovelletaan työntekijään, joka on ryhtynyt työhön, joka muuttaa etsiäkseen työtä tai joka tulee suorittamaan sovittua työtä siitä riippumatta, onko hän hyväksynyt työtarjouksen tahi tehnyt työsopimuksen vai ei. Mikäli mahdollista, „muuttavan työntekijän” käsitettä sovelletaan myös työntekijään, joka tilapäisesti tai lopullisesti palaa työn aikana tai työn loputtua.

3. Mitään tämän suosituksen määräystä ei saa tulkita siten, että se oikeuttaisi kenen tahansa muuttamaan tai jäämään johonkin maahan tai alueelle vastoin tämän maan tai alueen maahanmuutto- tai muita lakeja.

4. Tämän suosituksen määräykset eivät loukkaa mitään lakiin, tapaan tai sopimukseen perustuvaa määräystä tai käytäntöä, joka takaa muuttaville työntekijöille edullisemmat ehdot kuin tässä suosituksessa esitetään.

5. Kaikenlainen muuttavien työntekijöiden syrjintä olisi lopetettava.

II. Muuttavien työntekijöiden ja heidän perheidensä suojelu heidän meno- ja paluumatkoillaan ja heidän työssäoloaan edeltävänä kautena.

6. (1) Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kansallisilla tai paikallisilla laeilla tai sään-

nöksillä, hallitusten välisillä sopimuksilla tai muulla tavoin muuttavien työntekijöiden ja heidän perheidensä suojelemiseksi lähtöpai-
kan ja työpaikan välisellä matkalla heidän omaa etuaan sekä niiden maiden tai alueiden etua ajatellen, joista he tulevat, joissa he siirtyvät paikkakunnalta toiselle ja joihin he matkustavat.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) koneellisten kuljetusvälineiden asettaminen muuttavien työntekijöiden ja heidän perheidensä käytettäväksi, milloin se on käytännössä mahdollista, julkiset matkustajien kuljetusvälineet mukaan luettuina;

b) sopivien välimatkojen päässä sijaitsevien levähdysleirien järjestäminen, joissa olisi saatavissa asunto, ruokaa, vettä ja välttämättömin ensiapu.

7. Olisi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta muuttavat työntekijät voisivat suorittaa matkansa kohtuullisissa olosuhteissa

a) joko siten, kun on kysymys työhön hankituista tai työhön otetuista työntekijöistä, että määrätään työhön hankkimista tai työsopimuksia koskeissa säännöksissä työhönhankkijalle tai hänen puuttuessaan työnantajalle velvollisuus kustantaa työntekijöiden ja tarvittaessa heidän perheidensä matka;

b) tai siten, kun on kysymys toiselle paikkakunnalle siirtuvistä työntekijöistä, jotka eivät ole vielä tehneet sopimusta tai hyväksyneet määrättyä työtarjousta, että koetetaan rajoittaa matkakustannukset mahdollisimman alhaisiksi.

8. (1) Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin maksuttoman lääkärintarkastuksen järjestämiseksi muuttaville työntekijöille heidän lähtiessään työhön tai alkaessaan työn sekä työn päätyttyä.

(2) Milloin lääkintöhenkilökunnan puute erällä seuduilla tekee mahdottomaksi kahden lääkärintarkastuksen suorittamisen kaikille muuttaville työntekijöille, olisi etusija annettava muuttaville työntekijöille,

a) jotka tulevat seuduilta, joilla esiintyy tarttuvia tai paikkakunnallisia tauteja;

b) jotka ryhtyvät työhön tai ovat suorittaneet työtä, joka on terveydelle erityisen vaarallista;

c) joiden matkat tapahtuvat erityisen työhönhankinta- tai työhönottosuunnitelman mukaisesti.

9. (1) Mikäli asianomainen viranomainen katsoo, neuvoteltuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli näitä on, että ilmastoontotutustumiskausi on tarpeen työntekijöiden terveyden kannalta, olisi viranomaisen ryhdyttävä toimenpiteisiin tällaisen kauden järjestämiseksi työntekijöille, etenkin niille, jotka on hankittu työhön tai ovat tehneet työsopimuksen, välittömästi ennen heidän työhön ryhtymistään.

(2) Päättäessään siitä, onko ilmastoontotutustumiskausi tarpeellinen, asianomaisen viranomaisen olisi otettava huomioon ilmasto, korkeussuhteet ja ne erilaiset olosuhteet, joissa muuttava työntekijä voi joutua työskentelemään. Mikäli viranomainen pitää ilmastoontotutustumiskautta tarpeellisena, sen olisi määrättävä kauden pituus paikallisia olosuhteita vastaavaksi.

(3) Ilmastoontotutustumiskautena työnantajan olisi huolehdittava työntekijän ja niiden perheenjäsenten tyydyttävästä toimeentulosta, jotka ovat saaneet luvan seurata häntä.

10. Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kotiutamisosoikeuden turvaamiseksi muuttaville työntekijöille ja tarvittaessa heidän perheilleen aikana, jonka pituuden asianomainen viranomainen määrää kuultuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, seuraavissa olosuhteissa:

a) milloin työhönhankinta-asiamies tai työnantaja on hankkinut muuttavan työntekijän tai lähettänyt hänet työhönottopaikalle, työntekijä olisi kotiutettava sinne, missä hänet otettiin työhön tai mistä hänet lähetettiin työhönottopaikalle, työhönhankkijan tai työnantajan kustannuksella silloin kun

i) työntekijä tulee työkyvyttömäksi joko tapaturman tai sairauden tähden hänen ollessaan matkalla työpaikalle;

ii) lääkärintarkastuksessa todetaan työntekijä työhön kykenemättömäksi;

iii) työntekijää ei oteta työhön hänestä riippumattoman syyn vuoksi, vaikka hänet sitä varten lähetettiin toiselle paikkakunnalle;

iv) asianomainen viranomainen toteaa, että työntekijä on otettu työhön tai lähetetty toiselle paikkakunnalle työhönottoa varten väärin tietojen varjolla tai erehdyksestä;

b) milloin muuttava työntekijä on tehnyt työsopimuksen ja työnantaja tai hänen nimissään toimiva henkilö on lähettänyt hänet työpaikalle, olisi hänet sekä muut hänen samalla tavoin sinne kuljetetut perheenjäsenensä kotiutettava sinne, missä hänet otettiin työhön tai mistä hänet lähetettiin muualle työhönottoa varten, työnantajan kustannuksella silloin kun

i) sopimuksessa määrätty palvelusaika on päättynyt;

ii) sopimus purkautuu, koska työnantaja ei pysty sitä noudattamaan;

iii) sopimus purkautuu, koska työntekijä ei pysty sitä noudattamaan sairauden tai tapaturman johdosta;

iv) sopimus purkautuu osapuolten yhteisestä sopimuksesta;

v) sopimus purkautuu toisen osapuolen pyynnöstä, mikäli asianomainen viranomaisen ei päättä asiasta muulla tavoin.

11. Asianomaisen viranomaisen tulisi myöntämielellisesti tutkia kysymystä, onko ja millä ehdoilla niillä muuttavilla työntekijöillä tai heidän perheenjäsenillään, joita työnantaja tai hänen nimissään toimiva henkilö ei ole lähettänyt työpaikalle, kotiuttamisoikeus.

12. Siinä tapauksessa, että muuttava työntekijä kuolee, tulisi hänen perheenjäsenillään olla kotiuttamisoikeus aikana, jonka pituuden asianomainen viranomaisen määrää kuultuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on, sinne, missä työntekijä otettiin työhön tai mistä hänet lähetettiin työhönottopaikalle, työhönhankkijan tai työnantajan kustannuksella

a) silloin kun heillä oli lupa seurata työntekijää työpaikkakunnalle:

i) mikäli kuolema sattui matkalla työpaikkakunnalle;

ii) mikäli kuollut työntekijä oli tehnyt työsopimuksen työnantajan kanssa; tai

b) muissa tapauksissa niissä olosuhteissa, jotka asianomainen viranomaisen on määritellyt yllä olevan 11 kohdan mukaisesti.

13. (1) Muuttavilla työntekijöillä tulisi olla mahdollisuus luopua kotiuttamisoikeudesta työnantajan kustannuksella, jolloin luopumismahdollisuutta olisi käytettävä määrätyn ajan kuluessa ja sillä tavalla kuin asianomainen viranomaisen määrää kuultuaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, mikäli niitä on. Luopuminen tulisi lopulliseksi vasta tämän määrääjän jälkeen.

(2) Muuttavilla työntekijöillä tulisi myös olla mahdollisuus lykätä kotiuttamisoikeutensa käyttäminen määräajaksi, jonka pituuden asianomainen viranomaisen vahvistaa.

14. Milloin asianomainen hallitus tai hallitukset laativat tai hallitusten määräyksestä laaditaan työnantajien ja muuttavien työntekijöiden kesken tehtävien sopimusten mallisopimukset, olisi mainittujen sopimusten määräyksiin nähden kuultava, mikäli mahdollista, asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden sekä heidän vastaavien järjestöjensä edustajia, mikäli järjestöjä on.

15. (1) Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin muuttavien työntekijöiden asianmukaisen työnvälityksen järjestämiseksi.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua, mikäli se näyttää asianmukaiselta, julkisen työnvälitysjärjestelmän perustaminen, jonka

a) tulisi ylläpitää keskustoimistoa, jonka toimintasäde käsittää koko maan tai alueen, ja paikallisia toimistoja sekä niillä seuduilla, joilta työntekijät yleensä muuttavat, että työkeskuksissa, niin että voitaisiin koota tietoja työtilaisuuksista ja jakaa niitä säännöllisesti niille seuduille, joilta työvoimaa yleensä virtaa näihin keskuksiin;

b) puitteissa olisi ryhdyttävä pysyväisiin järjestelyihin niiden maiden tai alueiden työnvälitysviranomaisten kanssa, joihin määrätyn alueen työntekijät yleensä muuttavat, tietojen kokoamiseksi siellä esiintyvistä työtilaisuuksista;

c) puitteissa olisi, mikäli mahdollista, järjestettävä ammatinvalinnan ohjausta, sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin työntekijöiden yleisen soveltuvuuden selville saamiseksi tiettyihin ammatteihin nähden;

d) työnvälitysviranomaisten olisi koetettava mikäli mahdollista saada selville, asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen mielipiteet ja saada ne mukaan yhteistyöhön työnvälitystä järjestettäessä ja sen harjoittaessa toimintaansa.

III. Toimenpiteet, joiden tarkoituksena on hillitä muuttoliikkeitä, joita ei pidetä toivotavina muuttavien työntekijöiden ja heidän kotipaikkansa ja kotimaansa kannalta.

16. Yleensä olisi hillittävä sellaisia työntekijöiden muuttoliikkeitä, joita ei pidetä suotavina muuttavien työntekijöiden ja niiden yhteisöjen ja maiden kannalta, joista

työntekijät ovat lähtöisin, siten että pyritään parantamaan elinehtoja ja nostamaan elintasoa niillä alueilla, joilla muuttoliikettä tavallisesti ilmenee.

17. Edellisessä kohdassa esitetyn politiikan soveltamista tarkoittaviin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) maastamuuttoseuduilla taloudellista kehitystä ja ammattikoulutusta tarkoittavien ohjelmien hyväksyminen, jotta voitaisiin paremmin käyttää hyväksi vapaata työvoimaa ja tarjolla olevia luonnonvaroja, ja etenkin sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan järjestää uusia työtilaisuuksia ja tulolähteitä työntekijöille, jotka tavallisesti haluavat muuttaa maasta;

b) maahanmuuttoseuduilla työvoiman järjestyksellisen käyttö ja tuottavuuden kohottaminen paremman työn järjestelyn, työntekijöiden paremman koulutuksen ja lisätyn koneellistamisen tai muiden toimenpiteiden avulla sen mukaan kuin paikallisten olosuhteiden kannalta on tarpeellista;

c) työhönhankinnan rajoittaminen alueilla, missä työvoiman poistaminen saattaisi vaikuttaa haitallisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen järjestykseen sekä kysymyksessä olevan väestön terveyteen, hyvinvointiin ja kehitykseen.

18. Niiden maiden tai alueiden hallitusten, joista työntekijät muuttavat ja joihin he muuttavat, tulisi koettaa saada aikaan asteittainen väheneminen muuttoliikkeissä, joita ei ole valvottu tai joiden valvonta on katsottu mahdottomaksi, silloin kun muuttoliikkeitä ei pidetä suotavina muuttavien työntekijöiden eikä niiden yhteisöjen ja maiden kannalta, joista työntekijät ovat lähtöisin. Niin kauan kuin näiden säännöstelemättömien muuttojen taloudelliset syyt ovat vaikuttamassa, tulisi asianomaisten hallitusten koettaa harjoittaa sopivaa valvontaa sekä vapaaehtoisin muuttoihin että järjestettyyn työhönhankintaan nähdessä siinä laajuudessa kuin tällainen valvonta näyttää mahdolliselta ja toivottavalta. Tällainen rajoittaminen ja valvonta voidaan toteuttaa alueellisilla tai paikallisilla toimenpiteillä tai keskinäisillä sopimuksilla.

19. Niin kauan kuin säännöstelemättömät muutot jatkuvat, asianomaisten hallitusten tulisi koettaa turvata, mikäli mahdollista, näissä olosuhteissa muuttaville työntekijöille tässä suosituksessa määrätty suojele.

IV. Muuttavien työntekijöiden suojele heidän työ kautanaan.

A. Yleiset suuntaviivat.

20. Olisi tehtävä kaikki mahdollinen yhtä edullisten työ- ja elinehtojen turvaamiseksi muuttaville työntekijöille kuin ne, jotka laissa tai käytännössä myönnetään muille samaa työtä suorittaville työntekijöille, sekä tämän suosituksen seuraavissa kohdissa esitettyjen suojelunormien soveltamiseksi muuttaviin työntekijöihin samalla tavoin kuin muihin työntekijöihin.

B. Asunto.

21. Muuttavien työntekijöiden asunnon järjestämistä koskeviin toimenpiteisiin tulisi kuulua toimenpiteitä, joilla tehdään mahdolliseksi sellaisten asuntojen hankkiminen näille työntekijöille joko työnantajan kustannuksella, asianmukaisen raha-apuvuokran myöntämisellä tai muulla tavoin, jotka täyttävät hyväksytyt vaatimukset ja joiden vuokrat ovat kohtuulliset kysymyksessä olevien eri työntekijäryhmien palkkoihin nähden.

22. Asianomaisten viranomaisten olisi huolehdittava tyydyttävien asunto-olojen järjestämisestä muuttaville työntekijöille. Sen olisi määriteltävä asuntojen vähimmäistaso ja valvottava tiukasti tämän tason noudattamista. Lisäksi sen olisi määriteltävä niiden työntekijöiden oikeudet, joita voidaan vaatia tyhjentämään asuntonsa heidän lähtiessään työpaikasta, sekä olisi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin näiden oikeuksien turvaamiseksi.

C. Palkat.

23. (1) Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin muuttavien työntekijöiden palkkojen määrittämiseksi.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) vähimmäispalkka-asteikon hyväksyminen, joka on laskettu niin, että muuttava työntekijä, joka on otettu työhön joka ei edellytä ammattitaitoa, voi alimmalla palkkamäärällä, kaikki lisät mukaan lukien, tyydyttää ainakin vähimmäistarpeensa alueella hyväksytyjen vaatimusten mukaisesti, perheen säännöllisen huoltamisen huomioon ottaen;

b) vähimmäispalkkamäärien määrääjain tapahtuva määrääminen joko

i) työehtosopimuksilla, joista asianomaisten työntekijöiden edustavat järjestöt ja asianomaiset työnantajat tai työntekijäjärjestöt vapaasti neuvottelevat; tai

ii) asianomaisten viranomaisten toimesta yllä a) kohdassa esitetyn periaatteen mukaisesti, silloin kun ei ole mitään sopivaa menetelmää vähimmäispalkkamäärien määrittämiseksi työehtosopimuksilla.

24. Mikäli on asianmukaista, tulisi asianomaisten viranomaisen ottaa huomioon palkkoja määrätessään tulokset, joita mahdollisesti on käytettävissä perheiden kulutusta kysymyksessä olevalla alueella koskevasta talousmenojen tutkimuksesta, edellytettynä, että tällaiset tutkimukset suoritetaan yhteistyössä edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

25. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajien, missä järjestöjä on, ja muussa tapauksessa asianomaisten työnantajien ja työntekijöiden edustajien tulisi osallistua yhtä monilukuisina ja tasa-arvoisina vähimmäispalkkamäärien määrittämistä koskevien säännösten soveltamiseen.

26. Voimassa olevat vähimmäispalkkamäärät olisi ilmoitettava asianomaisille työnantajille ja työntekijöille. Mikäli palkkamäärät on määrätty 23 kohdan 2 b) ii) alakohdan mukaan, niiden tulisi olla sitovat sekä työnantajiin että työntekijöihin nähden eikä saisi olla mahdollista niitä alentaa näiden välisillä sopimuksilla ilman asianomaisen viranomaisen nimenomaista suostumusta.

27. Työnantajat olisi velvoitettava pitämään luetteloita, joista ilmenee kunkin työntekijän osalta palkanmaksut ja palkanpidätykset. Palkkojen ja pidätysten suuruus olisi ilmoitettava asianomaisille työntekijöille.

28. Palkanpidätykset saataisiin suorittaa vain kansallisessa lainsäädännössä määrättyissä tai työehtosopimuksessa tai välimiespäätöksessä vahvistetuissa olosuhteissa ja niissä ilmoitetussa laajuudessa.

29. Palkka olisi yleensä maksettava suoraan kullekin työntekijälle laillisilla maksuvälineillä.

30. Palkat olisi maksettava säännöllisesti sellaisin väliajoin, että palkansaajien velkaantumismahdollisuus käy mahdollisimman vähäiseksi, mikäli paikkakunnalla ei ole

päinvastaista vakiintunutta tapaa ja mikäli asianomainen viranomainen kuultuaan työntekijöiden tai heidän edustavien järjestöjensä edustajia on vakuuttautunut siitä, että työntekijät haluavat pitää tämän tavan voimassa.

31. Palkan korvaaminen kokonaan tai osittain alkoholilla tai terveydelle vahingollisilla aineilla olisi kiellettävä.

32. Palkan maksaminen anniskeluravintoiloissa tai myymälöissä olisi kiellettävä, mikäli ei ole kysymys näissä yrityksissä työskentelevistä työntekijöistä.

33. Työnantajaa olisi vaadittava rajoittamaan pieneen osaan työntekijän kuukausipalkasta työntekijälle maksamansa ennakot.

34. Ennakkoa, joka ylittää asianomaisen viranomaisen määräämän rajan, ei lain mukaan voitaisi periä ottamalla se työntekijälle myöhemmin maksettavasta palkasta tahi muulla tavoin. Ennakoista ei saisi ottaa mitään korkoa.

35. Työntekijällä, johon nähden on sovellettava vähimmäispalkkamääriä ja jolle sen jälkeen kun niitä alettiin soveltaa on maksettu näitä palkkamääriä pienempiä palkkoja, tulisi olla oikeus periä oikeusteitse tai muulla lainmukaisella menetelyllä hänelle maksettavaksi kuuluva rahamäärä lainsäädännössä määrättävän määrääjän kuluessa.

36. Kun ruoka, asunto, vaatteet ja muut oleelliset tarvikkeet ja palvelukset kuuluvat palkkaan, olisi asianomaisen viranomaisen yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden edustavien järjestöjen kanssa ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että nämä edut ovat tyydyttävät, että niiden raha-arvo on oikein laskettu ja että luonnossa maksettava palkka ei ylitä arvoltaan määrättyä osaa rahassa lasketusta peruspalkasta, minkä osan määrääminen kuuluu asianomaiselle viranomaiselle.

D. Yhtäläinen pääsy ammattitaitoa vaativiin töihin.

37. Olisi hyväksyttävä periaate, jonka mukaan kaikille väestön osille, muuttavat työntekijät mukaan luettuina, annetaan samat mahdollisuudet.

38. Edellytettynä, että kansallisia maa-hanmuuttolakeja sekä ulkomaalaisten käyttämistä julkisissa viroissa koskevia erikoislakeja sovelletaan, olisi kaikkien raja-aitojen,

jotka estävät tai rajoittavat kansallisuuden, rodun, värin, uskonnon, heimoon kuulumisen tahi ammattiyhdistykseen liittymisen vuoksi jonkin väestön osan, muuttavat työntekijät mukaan luettuina, pääsyä tiettyihin töihin tai ammatteihin, katsottava olevan ristiriidassa yleisten suuntaviivojen kanssa ja olisi hyväksyttävä niiden poistamista tarkoittava periaate.

39. Olisi heti ryhdyttävä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että tämän suosituksen 37 ja 38 kohdissa mainittuja periaatteita sovelletaan käytännössä ja että epäedullisimmassa asemassa olevat työntekijöiden ryhmät voisivat osallistua yhä lukuisammin ammattitaitoa vaativien töiden suorittamiseen.

40. Näihin toimenpiteisiin tulisi erityisesti kuulua:

a) kaikissa maissa ja kaikilla alueilla samanlaisten teknillisen koulutuksen ja ammattikoulutusmahdollisuuksien järjestäminen kaikille työntekijöille sekä yhtäläisten työtilaisuuksien antaminen kaikille työntekijöille uusissa teollisuusyrityksissä;

b) maissa tai alueilla, minne erilaista rotua tai alkuperää olevia erillisiä ryhmiä on jo asettunut pysyvästi asumaan, tilaisuuksien järjestäminen epäedullisimmassa asemassa olevalle työntekijöiden ryhmälle puolinaista tai täydellistä ammattitaitoa vaativien työpaikkojen saantiin;

c) maissa tai alueilla, minne erilaista rotua tai alkuperää olevia työntekijäryhmiä ei ole asettunut pysyvästi asumaan, yhtäläisten mahdollisuuksien järjestäminen kaikille ammattitaitoisille työntekijöille erityistä ammattitaitoa vaativien työpaikkojen saantiin.

E. Ammattiyhdistystoiminta.

41. Muuttaville työntekijöille olisi turvattava yhdistymisvapaus ja oikeus vapaasti osallistua ammattiyhdistystoimintaan lain edellyttämässä puitteissa paikkakunnilla, missä he työskentelevät, ja olisi ryhdyttävä kaikkiin käytännössä mahdollisiin toimenpiteisiin oikeuden turvaamiseksi kysymyksessä olevia työntekijöitä edustaville ammattiyhdistyksille työehtosopimusten tekemiseen työnantajien tai työnantajajärjestöjen kanssa.

F. Kulutustavaroiden hankinta.

42. (1) Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kulutustavaroiden, etenkin välttämättömien tarveaineiden ja elintarvikkeiden hankkimiseksi muuttaville työntekijöille ja heidän perheilleen kohtuullisiin hintoihin ja riittävässä määrässä.

(2) Työnantajan tai asianomaisen viranomaisen olisi asetettava muuttavien työntekijöiden käyttöön viljelysmaata, mikäli se on mahdollista.

43. Siellä missä osuustoimintajärjestöjen perustaminen osoittautuu hyödylliseksi, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden kehittämiseksi, esim.

a) perustamalla, mikäli mahdollista, karja-farmeja, kalalammikoita ja kauppuutaroja osuustoimintaperiaatteen mukaisesti;

b) perustamalla työntekijöiden osuustoimintajärjestöjen hoitamia vähittäismyymälöitä;

c) siten, että hallitukset antavat apua osuustoimintayritysten jäsenten kouluttamista, niiden hallinnon valvomista ja niiden toiminnan ohjaamista varten.

44. (1) Milloin yritysten yhteydessä on myymälöitä, niissä olisi hyväksyttävä ainoastaan käteismaksutapa.

(2) Mikäli paikallisten olosuhteiden tähden ei vielä voida noudattaa yllä 1) kohdassa mainittua määräystä, olisi muuttaville työntekijöille myönnettävät luotot rajoitettava määrättyyn osaan palkasta, jonka osan suuruuden määrääminen kuuluu asianomaiselle viranomaiselle, ja myönnettävä mahdollisimman lyhyeksi määräajaksi. Koron ottaminen annetusta luotosta tai sen korvaaminen työllä olisi kiellettävä.

G. Sosiaaliturva. Työturvallisuus ja -terveys.

45. Muuttavien työntekijöiden etua tarkoittavien järjestelyjen tulisi joka tapauksessa ensijaisesti käsittää asianmukaisia toimenpiteitä, jotka koskevat työtapaturmien ja ammattitautien torjuntaa ja korvaamista, työntekijöiden ja heidän perheidensä lääkintöhuoltoa sekä työterveyttä ja joiden yhteydessä ei kiinnitetä huomiota työntekijöiden kansallisuuteen, rotuun tai uskontoon.

46. Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua
a) paikallisten olosuhteiden mukainen lääkärin valvonta työn aikana suoritettavien määräaikaisten käyntien muodossa sekä sairaskäynnit;

b) ensiapu, ilmainen lääkärinhoito ja mahdollisuus saada sairaalahoitoa sääntöjen mukaisesti, joiden määrääminen kuuluu asianomaiselle viranomaiselle;

c) työtaturmien ja ammattitautien korvaamisjärjestelmä;

d) asianmukainen apu työtaturma- tai ammattitautitapauksissa;

e) muuttavien työntekijöiden terveyden-
suojaus ja tapaturmien torjunta työpaikoilla;

f) työtaturmien ilmoittamista ja niiden syiden tutkimista koskevat toimenpiteet;

g) työnantajien velvoittaminen kiinnittämään muuttavien työntekijöiden huomio ilmoituksilla, puheilla tai muilla tavoilla heidän työnsä vaarallisiin tai epäterveellisiin puoliin;

h) erikois- tai lisäkoulutuksen tai neuvonnan antaminen muuttaville työntekijöille tapaturmien tai terveyttä uhkaavien vaarojen torjunnassa työpaikoilla, silloin kun k.o. maassa tai alueella työskenteleville muille työntekijöille annettava koulutus tai neuvonta osoittautuu epätarkoituksenmukaiseksi työmenetelmien outouden, kielivaikeuksien tahi muiden syiden vuoksi;

i) työnantajien ja työntekijöiden välisen yhteistyön luominen turvallisuustoimenpiteiden edistämiseksi;

j) erityiset terveydelliset ja sosiaaliset toimenpiteet muuttavan työntekijän vaimon ja lasten suojelemiseksi, kun nämä elävät hänen kanssaan.

47. Silloin kuin muuttavat työntekijät eivät voi saada osakseen samaa kohtelua kuin muut työntekijät, mitä tulee suojeluun työkyvyttömyys-, vanhuus- ja kuolemanvaaroilta, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin siinä laajuudessa kuin on mahdollista ja toivottavaa, ja yhteistyössä työntekijöiden kanssa, keskinäiseen avunantoon perustuvien yhdistysten ja huoltokassojen perustamiseksi yrityksiin, jotta voitaisiin tyydyttää muuttavien työntekijöiden tarpeet yllä mainituissa tapauksissa; näiden toimenpiteiden olisi katsottava edustavan ensimmäistä vaihetta laajemman organisation luomisessa paikkakunnalle, seudulle tai alueelle.

H. Muuttavien työntekijöiden suhde kotipaikkakuntaansa.

48. Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta muuttavat työntekijät voisivat ylläpitää yhteyttä perheisiinsä ja kotipaikkakuntaansa; näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) tarpeellisia järjestelyjä sitä silmällä pitäen, että työntekijä voi halutessaan lähettää varoja kotipaikkakunnalle tai muualle jääneelle perheelleen ja että työntekijän suostumuksella voidaan hänelle perustaa pidätetyistä palkoista säästötili, jolta hän nostaa rahat työsopimuksen päättyessä tai palatessaan kotipaikkakunnalleen tai muussa hänen kanssaan sovitussa tilanteessa;

b) kirjeenvaihdon tekeminen helpommaksi muuttavan työntekijän, hänen perheensä ja kotipaikkakuntansa välillä;

c) tilaisuuden järjestäminen muuttavalle työntekijälle täyttää ne tapojen vaatimat velvollisuutensa kotipaikkakuntaansa kohtaan, joita hän ei halua laiminlyödä.

I. Muuttavien työntekijöiden aineellinen, henkinen ja moraalinen hyvinvointi.

49. Olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin muuttavien työntekijöiden aineellisen, henkisen ja moraalisen hyvinvoinnin turvaamiseksi; näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) vapaaehtoisten säästämismuotojen edistämistä;

b) toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojella työntekijöitä koronkiskonnalta, erityisesti siten, että alennetaan lainojen korkokantaa, valvotaan luotonantajien toimintaa sekä edistetään asiallisiin tarkoituksiin käytettävien lainojen myöntämistä osuustoiminnallisten luottolaitosten tai asianomaisen viranomaisen valvontaan kuuluvien laitosten taholta;

c) mikäli mahdollista huoltoalan virkailijoiden pitäminen työssä maahanmuuttoalueilla, virkailijoiden, jotka ovat perehtyneet muuttavien työntekijöiden kieleen ja tapoihin ja joiden tehtävänä on helpottaa työntekijöiden ja heidän perheidensä sopeutumista uusiin elintapoihin;

d) koulunkäyntimahdollisuuden järjestäminen työntekijöiden lapsille;

e) tilaisuuden järjestäminen työntekijöille heidän henkisten tarpeidensa tyydyttämiseen ja heidän uskontonsa harjoittamiseen.

V. Muuttavien työntekijöiden asuttaminen.

50. Lukuunottamatta niitä tapauksia, joissa muuttavien työntekijöiden asettuminen pysyvästi asumaan on ilmeisesti heidän ja heidän perheidensä tai kysymyksessä olevien maiden tai alueiden taloudellisten etujen vastaista, olisi yleispolitiikaksi omaksuttava koettaa saada työntekijät ja heidän perheensä vakinaisesti asumaan työkeskuksissa tai niiden läheisyydessä käyttämällä kaikkia asianmukaisia keinoja ja etenkin tämän suosituksen IV osassa sekä alempana 51, 52 ja 53 kohdissa esitettyjä.

51. Kuten tämän suosituksen 3 kohdassa mainitaan, mitään tämän suosituksen määräystä ei saisi tulkita siten, että se antaa jollekin henkilölle oikeuden muuttaa tai jäädä johonkin maahan tai jollekin alueelle vastoin tämän maan tai alueen maahanmuutto- tai muiden lakien määräyksiä. Silloin kun tällainen toiminta ei kuitenkaan ole ristiriidassa kysymyksessä olevan maan noudattaman politiikan kanssa, olisi asianomaisen viranomaisen kuitenkin harkittava helpotusten myöntämistä maahanmuuttomaan kansalaisoikeuksien hankkimisessa niiden muuttavien työntekijöiden kohdalta, jotka ovat asuneet siellä vähintään viisi vuotta.

52. (1) Milloin työntekijöiden asettuminen pitemmäksi ajaksi asumaan työpaikalle tai sen lähelle osoittautuu mahdolliseksi, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta heidät saataisiin asumaan siellä pysyvästi.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua

a) niiden muuttavien työntekijäin työhönhankinnan edistäminen, jotka tuovat mukanaan perheensä;

b) helpotusten myöntäminen, mikäli tämä toimenpide näyttää mahdolliselta ja toivottavalta, sillä pitäen asianmukaisten yhdykskuntien perustamista työpaikalle tai sen läheisyyteen;

c) hyväksytyn tason mukaisten ja sopivan hintaisten asuntojen hankkiminen työntekijöille työntekijöiden perheiden pysyvää asuamista silmälläpitäen;

d) riittävän suuruisen maa-alan antaminen muuttavien työntekijöiden viljeltäväksi ravintoaineiden tuottamista varten, mikäli tämä toimenpide on mahdollinen ja toivottava;

e) sopivampien huoltomuotojen puuttuessa, kylien tai yhdyskuntien perustaminen eläkkeellä olevia muuttavia työntekijöitä varten paikoille, missä he voivat omakohtaisesti osallistua toimeentulonsa hankkimiseen, silloin kun tämä toimenpide näyttää mahdolliselta ja toivottavalta.

VI. Suosituksen soveltaminen.

53. Asianomaisen viranomaisen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin valvonnan järjestämiseksi tarkoitukseen sopivan hallinnollisen elimen tai elinten avulla sekä yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, mikäli näitä järjestöjä on, niiden muuttavien työntekijöiden suojelua koskevien toimenpiteiden soveltamiseen nähden, jotka tässä suosituksessa esitetään.

54. Etenkin silloin kun muuttavat työntekijät eivät ole perehtyneet työehtoihin, kieleen, tapoihin tai rahaan, jotka ovat käytännössä työssäoloalueella, olisi asianomaisten hallinnollisten elinten huolehdittava siitä, että työsopimusten tekemiseen liittyviä muodollisuuksia noudatetaan niin että on varmaa, että jokainen työntekijä ymmärtää työehdot, työsopimuksen määräykset sekä palkanmäärää ja palkanmaksua koskevat yksityiskohdat ja että hän on vapaasti ja tuntien asian hyväksynyt nämä määräykset ja ehdot.

55. Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion tulisi selostaa Kansainväliselle työtoimistolle sopivin väliajoin, sen mukaan kuin Hallintoneuvosto tulee päättämään, lainsäädännön ja käytännön tilaa niissä maissa ja niillä alueilla, joista jäsenvaltio vastaa tässä suosituksessa mainittujen asioiden osalta. Näistä selostuksista tulisi ilmetä, missä määrin suosituksen määräykset on pantu täytäntöön tai aiotaan panna täytäntöön, sekä ne määräysten muutokset, jotka on katsottu tarpeelliseksi tai näyttävät olevan tarpeelliset, jotta määräykset voitaisiin hyväksyä tai niitä soveltaa.

56. Emämaahan kuulumattomasta alueesta vastuussa olevan Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltion tulisi ryhtyä tarpeellisiin, sen toimivallassa oleviin toimenpiteisiin tässä suosituksessa ilmoitettujen vähimmäisnormien tehokkaaksi soveltamiseksi tällä alueella sekä

erityisesti esittää tämä suositus sen viranomaisen tai niiden viranomaisten harkittavaksi, joiden toimivallassa on mainittujen vähimmäisnormien täytäntöönpano tällä alueella.

**Ulkoasiainvaliokunnan mietintö N:o 20
hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää tiedonannon
niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen
työkonferenssi hyväksyi 38. istuntokaudellaan vuonna 1955.**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan otteella 11 päivästä syyskuuta 1956 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistavasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 53, joka sisältää tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istuntokaudellaan vuonna 1955. Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokunta on pyytänyt asiasta työväenasiainvaliokunnan lausunnon (Liite).

Hallituksen esitykseen sisältyy sopimus (N:o 104), joka koskee työsopimuksen rikkomisesta alkuausukastyöntekijöitä kohtaavia rangaistusseuraamuksia, ja suositus (N:o 99), joka koskee invalidien työhuoltoa, sekä suositus (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla.

Kuten hallituksen esityksen perusteluista ja edellä sanotusta lausunnosta ilmenee, ei sopimuksella n:o 104 eikä suosituksella n:o 100 ole merkitystä Suomelle. Sen sijaan invalidien työhuoltoa koskevan suosituksen käsitelyssä valiokunta on voinut todeta, että lainsäädäntömme ei eräiltä kohdin vielä täytä

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 1956.

suosituksessa mainittuja velvoituksia, varsinkin sairausinvalidiiden kohdalla.

Valiokunnan käsityksen mukaan olisi lainsäädäntöömme invalidihuollon alalla pyrittävä kehittämään siten, että kysymyksessä olevassa suosituksessa edellytetyt tavoitteet voitaisiin myös sairausinvalidiiden työhuollon osalta saavuttaa.

Edellä mainituilla perusteilla valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

että hallituksen esitykseen sisältyvää sopimusta ei olisi hyväksyttävä;

että invalidilainsäädäntöömme kehitettäessä olisi mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon invalidien työhuoltoa koskevassa suosituksessa esitetyt tavoitteet; ja

että suositus, joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla, ei antaisi aihetta enempään toimenpiteisiin.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, varapuheenjohtaja Pohjala, jäsenet Forsberg, Heljas,

Kajala, Kukkonen, Kuusinen, Lukkarinen, H. Miettunen, Ryömä ja Soininen sekä varajäsen Kajatsalo.

EDUSKUNNAN
TYÖVÄENASIAINVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä

11 päivänä lokakuuta 1956

Lausunto N:o 3

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Ulkoasiainvaliokunta on kirjelmällään n:o 6 lokakuun 5 päivältä 1956 pyytänyt työväenasiainvaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 53, joka sisältää tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istuntokaudellaan vuonna 1955. Kuultuaan asiantuntijoina osastopäällikkö Rafael Rinnettä sosiaaliministeriöstä, filosofianmaisteri Veikko Niemeä työterveyslaitoksesta ja invalidien koulutuskomitean puheenjohtajaa, jaostopäällikkö Eero Metsolaa sekä mainitun komitean sihteerii, varatuomari Lauri Lainetta valiokunta lausuntonaan kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyy sopimus (N:o 104), joka koskee työ sopimuksen rikkomisesta alkuasukastyöntekijöitä kohtaavia rangaistusseuraamuksia ja suositus (N:o 99), joka koskee invalidien työhuoltoa sekä suositus (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla. Huomioon ottaen sopimuksen (N:o 104) ja suosituksen (N:o 100) meidän oloihimme nähden täysin merkityksellömän sisällön hallitus on esityksessään ehdottanut, ettei kysymyksessä olevaa sopimusta olisi hyväksyttävä ja ettei sanottu suositus osaltaan antaisi aihetta toimenpiteisiin. Myös invalidien työhuoltoa koskevan suosituksen (N:o 99) kohdalla, jonka sovelutusalun todetaan ulottuvan laajemmalle kuin mitä maassamme voimassaolevat lait ja muut kysymyksen järjestelyä koskevat määräykset antavat toimintamahdollisuuksia, hallitus on esityksen perusteluissa esitettyjen näkökohtien nojalla ehdottanut, että mainittu suosituskaan ei tässä vaiheessa antaisi aihetta enempiin toimenpiteisiin ottaen huomioon sen, mihin meillä on jo kysymyksen ratkaisun myönteiseen tulokseen saamiseksi ryhdytty.

Valiokunnan mielestä on täysin hyväksyttävää, että sopimuksen (N:o 104), joka koskee työ sopimuksen rikkomisesta alkuasukas-

työntekijöitä kohtaavia rangaistusseuraamuksia ja suosituksen (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla, suhteen olisi meneteltävä siten kuin hallitus on esityksessään esittänyt, koska sopimuksen määräykset ja suosituksen sisältämät ohjeet eivät koske ollenkaan asukkaitamme eivätkä maataamme. Sen sijaan invalidien työhuoltoa koskevan suosituksen (N:o 99) käsitellessä valiokunta on todennut, että hallituksen esityksen perusteluissa esitettyjen näkökohtien mukaan lainsäädäntömme ei eräiltä kohdin vielä nykyisin täytä suosituksessa tarkoitettuja velvoituksia, varsinkaan sairausinvalidien kohdalla. Valiokunta on kuitenkin samalla todennut sen, että lainsäädäntömme, huomioonottaen lisäksi esityksen perusteluissa mainitut järjestelmät ja vapaaehtoisen toiminnan invalidien työhuollon hyväksi, toisaalta ylittää eräät suosituksessa asetetut tavoitteet. Lisäksi valiokunnan asiantuntijoilta saamien tietojen mukaan hallituksen asettamassa invalidien koulutuskomiteassa, jonka tehtävänä on mm. suunnitella invalidien ammattikoulutuksen kehittämistä, on kiinnitetty suosituksessa esitettyihin näkökohtiin riittävästi huomiota.

Valiokunnan käsityksen mukaan olisi kuitenkin invalidihuoltoa varten valmisteilla olevan yleissuunnitelman puitteissa pyrittävä kehittämään lainsäädäntöämme sitä silmällä pitäen, että kysymyksessä olevassa suosituksessa edellytetyt minimitavoitteet voitaisiin saavuttaa myös sairausinvalidien työterveyshuollon kohdalla, jonka osalta olosuhteet maassamme eivät vielä ole täysin tyydyttävästi järjestetyt. Asian ollessa tässä vaiheessa valiokunta tosin yhtyen hallituksen esitykseen kuitenkin edellyttää, että suositukseseen sisältyviä tätä tarkoittavia periaatteita käytännössä kehitettäisiin siten, että jo lähiaikoina maassamme voitaisiin ryhtyä soveltamaan suosituksessa tarkoitettuja tavoitteita koko laajuudessaan.

Edellä mainituilla perusteilla valiokunta
kunnioittaen mielipitenään ilmoittaa,

*että käsiteltävänä olevaan hallituk-
sen esitykseen sisältyvää sopimusta ei*

*olisi hyväksyttävä ja että suositukset
eivät antaisi aihetta enempään toimen-
piteisiin.*

Valiokunnan puolesta:

Arvi Turkka.

Ensio Salonen.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen sisältävä tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istunto-kaudellaan vuonna 1955.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 53 sisältävä tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 38. istunto-kaudellaan vuonna 1955, ja Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 20.

Hallituksen esitykseen sisältyy sopimus (N:o 104), joka koskee työsopimuksen rikkomisesta alkuasukastyöntekijöitä kohtavia rangaistusseuraamuksia, ja suositus (N:o 99), joka koskee invalidien työhuoltoa, sekä suositus (N:o 100), joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla.

Kuten Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, ei sopimuksella N:o 104 eikä suosituksella N:o 100 ole merkitystä Suomelle. Sen sijaan invalidien työhuoltoa koskevan suosituksen käsittelyssä Eduskunta on todennut, että lainsäädäntömme ei eräiltä kohdin vielä täytä suosituksessa mainittuja velvoituksia, varsinkaan sairausinvalidien koh-

dalla. Eduskunnan mielestä olisi lainsäädäntöömme invalidihuollon alalla pyrittävä kehittämään siten, että kysymyksessä olevassa suosituksessa edellytetyt tavoitteet voitaisiin myös sairausinvalidien työhuollon osalta saavuttaa.

Edellä esitetyn perusteella Eduskunta on päättänyt,

että Hallituksen esitykseen sisältyvää sopimusta ei ole ratifioitava;

että invalidilainsäädäntöömme kehitettäessä olisi mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon invalidien työhuoltoa koskevassa suosituksessa esitetyt tavoitteet; ja

että suositus, joka koskee muuttavien työntekijöiden suojelua takapajuisissa maissa ja takapajuisilla alueilla, ei anna aihetta enempään toimenpiteisiin.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1956.